

Galgóc és Vidéke

társadalmi és gazdasági hetilap.

Megjelen minden szombaton reggel, német és tót melléklettel.

Előfizetési ár:		Felelős szerkesztő	Előfizetési díjak, hirdetések, valamint a lap szellemi részét érdeklő közlemények, a lap szerkesztőségéhez intézendők. — Kéziratokat nem adunk vissza. — Levélre válaszolunk, ha válaszbélyeg van mellékelve.
Egész évre	10 kor.	ÁMON VILMOS	
Fél évre	5 kor.	Társzerkesztő:	
Negyed évre	2 kor. 50	H. PÁZMÁNY SÁNDOR	
Egyes szám ára 20 fillér.		Kiadótulajdonos:	
Vidéki előfizetők postaköltséget nem fizetnek.		TÖRÖK GYULA	

A galgóci magyarosító társaskör.

Az a sok félreértés, sértett önérték és a tévedések folytán történt mellőzésekből keletkező nehezeltetés rögtön meg kell, hogy szűnjék akkor, amidőn az utóbbi napokban annyira emlegetett „Magyar Társaskör“ magyarosító hivatással fejt ki programját.

Hogy az előbbeni és a jelenlegi célokat kellőképpen distingválhassuk, rövidesen el fogom mondani, mindazt, amit az új társaskör alakítói úgy az első megállapodás szerint, valamint az újabb fölmerült proposíciók alapján tenni szándékoznak.

A „Magyar Társaskör“-nek az lett volna a hivatása, hogy maga köré gyűjtse mindazokat, akik a mindennapi élet társadalmi érintkezéseiben egyívé tartoznak. — Ez a társaság azután a saját kebelében felhasznált volna minden alkalmat arra, hogy társas összejövetelek, felolvasások, vagy egyéb szórakoztató mulatságok rendezése által némi élénkséget csepegtessen a mi társadalmi életünk lanyhán lüktető ereibe.

Nehogy azonban az ilyen irányban kifejtett tevékenysége a Galgóci Kaszinó működésének esetleg ártalmára legyen,

vagy hogy abban a színben tűnjék fel, mintha a létesítendő új egyesület csupán csak olyan körben óhajt akciót teljesíteni, amely a Kaszinó keretén belül is keresztül vihető volna; arra a meggyőződésre jutott az *ad hoc* megválasztott vezetőség, hogy ennek az új körnek a létjogosultságát a magyarosítás alapjaira fektesse.

Hogy ez a működés mennyiben volna eredményes, azt már az első pillanatban megérti mindenki, ha fontolóra veszi azokat a nyilatkozatokat, amelyeket Frideczky Timóth az előkészítő bizottság diszelnöke az e hó 22-én tartott ismerkedőest alkalmából mondott.

Nehogy ismételen olyan körülmények merüljenek fel, amelyek az üdvös mozgalom zavartalan haladásának útjába akadályokat gördítenének, rövidesen előadjuk azokat a meggyőző érveket, amelyek bizonynyal egy csapásra megszüntetik mindazon ellenséges érzelmekeket, amelyek eddig az ideig egyesek részéről tapasztalhatók voltak.

Sajnosan tapasztaljuk ugyanis, hogy kereskedőink legnagyobb része, sokszor túlhajtott lojalitásból, vagy üzleti érdekekből, másrészt pedig megszokásból általa-

nosan a német nyelvet használja és ezen a nyelven végezi levelezéseit is akkor, amidőn a magyar nyelvben is járatos.

Másfelől ismét minden alkalommal feltűnhetett az, hogy azokon az ünnepélyeken, amelyek a nemzetiségi érzést visszatükrözték, nem láttunk a tulajdonképeni polgárságból egyetlen lelket sem.

Mi magunk voltunk ott, ahol szükség lett volna arra, hogy a magyar lelkesültséget olyanokba plántáljuk, akik akár születésük, akár pedig neveltetésük folytán nem képesek másként lelkesülni, hacsak valamely külső behatással bennük ezt a nemes érzést elő nem mozdítjuk.

Önönmagunknak rendeztük a nemzetiségi ünnepeket és az elzárkozottság korlátaival elszigeteltük magunktól azokat, akiket a magasztos hazafiai érzésekben magunkhoz kellett volna láncolnunk.

És ez nem is lehetett másként.

Nem volt meg a szervezett erő arra, hogy egyesíteni tudja a különféle osztályokat még abban az érzésben sem, amelyben nem léteznek választófalak, amelyben király és koldus egyenlő kell hogy legyen: *a hazaszeretben*.

És most épen ebben a demokratikus felfogásban csúcsosodik ki az új kör létesítésének principiuma.

A „Galgóc és Vidéke“ tárczája.

A boncoló asztal mellett.

Irta: Jankura Béla.

Korán sem kelek ki a boncolás ellen mert laicus eszemmel is kénytelen vagyok beismerni, hogy a humanismus parancsolja, hogy szükséges rossz; s mégis mily rettenesszémnek, hogy, hogy az ember tárgygyá lesz, melynek érdekes, vagy érdektelen volta éppen attól függ, hogy mennyit szenvedett e lény, ki objektum gyanánt ott fekszik a boncoló terem bádóg asztalán. Szükséges rossz! Olvasnia kell az orvosnak a test szervezeterő felrótt hirogliphákat, hogy a holttesten tanulva meggyógyítsa az élő,

Hogy férfiak megtehetik, nem csodálom, de bámulom akaraterejüket; ellenben, hogy a nő is kezébe veheti a boncoló kést, azt megérteni nem tudom és nem is fogom tudni soha.

Ott fekszik az asztalon egy női hulla. Körülállják sápadt arcu fiatal emberek szűz testét s szemük rátapadt a testre és még sem gondolnak másra, csak a tárgyra, keresve hogy mi volt a tragédia végső jelenetének, a halálnak az oka. Szemük mondja, hogy ők vagy megszüntek emberek lenni, vagy hogy elfelejtik, miszerint az ott fekvő hulla ember volt, olyan, mint ők, szenvedett talán nagyobb

kinokat, mint ők, kinek halála után csak annyit tartanak érdemesnek nemolog gyanánt mondani, hogy mert ilyen tünetek látszanak a tüdőn, tehát kétségtelen, hogy tüdővészben halt meg.

És én?! én mást láttam, én mást éreztem. Ott voltam én is, s egész akarat erőmre volt szükségem, hogy legyőzzem természetemet. Az akarat erő győzött; végignézttem a boncolást, miközben a pap öntudatlanul imádkozott bennem. Hogy mit? Nem tudom, de ne is kérdezték. Ott feküdt a hulla, egy fiatal leány hullája, s mellette a férfiak néma csöndben. A testet néztek és a test nem érdekelte őket. Az ember megszünt és orvos lett belőle; én... én költővé lettem. Egy tragédiát láttam s ha nem tudom visszaadni nem szívem az oka, de eszem, mely nem tud formát adni érzésemnek.

Én is néztem a tetet s szívemet megszállta a női test szent poezise. Ez diktálja a tragédiát, melyet jobban érzek mintsem el tudnám mondani.

Ott feküdt a fiatal leány holtteste, melyet a betegség lesóványított, de mégis meghagyta a bájtszép arcában. Csak a megtört üveges szemek mintha némán mondták volna el azt, amit szívem érzett.

S most ezen a kéblen végigsiklik a boncoló kés hideg acélja, a melyen leányos álmának ábrándos világában érezni vélte egy

szertető férfikéz simogatásának éltető melegét. A hangtalan csöndben hallani véltem a kés metszésének halk szerencsését.

A fiatal ember keze remegett, mert ott volt a tanár, aki a boncolást nézte, remegett de nem a szűzi test, a megtört szív hatása alatt, oh nem hisz erre nem ért reá gondolni. Eszében csak egy gondolat fert el e pillauatban, valyon sikerüle a szigorlat?

A metszés sikerült, s meglátjuk a testi szervezetet, meglátjuk mint az óraműben a kerekeket, csak a hajtó erőt nem fedezhetjük fel. Ezt a hajtó erőt a melyet egy olyan simplex hívó ember, mint én is vagyok, léleknek mer mondani!

Most egy kanyarítással kivágja a szívet. A fiatal leány szívet. Persze ő reá nézve nem egyéb izomnál, mely szimpatikus idegdúcokkal vann körülveve s mely izom szabályozója a vérkeringésnek. Nem ér reá kérdezni, hogy mi lakozott e szívben, csak azt nézi, hogy valami betegség nem róta reá rettenetes nevét. S a mint ott látom a szívet a fiatal orvos nevében egyszerre feltárl ezen kérdés: hátha benne jetezett a megváltó szerelem egész világa? S látom a leány szív mélyén titokzatos s mégis oly költői harmóniáját.

Hátha csalódott, silánynak találta azt, kit leányos agyának álmai között Istenségnek gondolt; s ez juttatta ide a márványlap

Össze kell gyűjtenünk mindazokat, akik magyar érzéssel és magyar nyelven szolgálatot képesek tenni édes hazánk nyelvének terjesztésében.

Nézzünk egy kissé magunk körül:

Hányan vannak városunk derék ipárosai, vagy kereskedői közül olyanok, akik beszélik a magyar nyelvet, amide sokszor eltelik egy hónap is, amíg magyar szót hallhatnak.

Ha ezeknek módot nyújtunk arra, hogy szabadidejüket egy olyan helyen töltsék, ahol a magyarság érdekei lelkesen védelmezettek, akkor elérhetjük azt, hogy ezek nemcsak annak a körnek a helyiségében fogják a magyar nyelvet használni, hanem egyben *átvisszük úgy az érzést, mint magát a nyelvet a családi életükbe*, aminek az lenne az eredménye, hogy mind ritkábban fordulnának elő olyan példák, amilyeneket most napról-napra láthatunk, hogy t. i. olyan családban, ahol az apa beszéli a magyar nyelvet, ott a gyermek csak éppen az iskola falai között gagyog magyarul és ha onnan kikerül, még azt a keveset is elfeledi, amit beléoltottak.

Ez tehát a főindok, amiért az új kört pártolni *kell*.

Közös akarattal és nemes versengéssel azon kell lennünk, hogy minél tevékenyebb részt vehessünk a nemzeti érzések istápolásában.

Ebben az értelemben és ezen a most kifejtett alapon szívből üdvözljük a létesítendő magyar társaskört és bizonyára valamennyien szívesen sorakozunk a nemes törekvések zászlaja alá, hogy eltekintve a mozgalom megindításánál tapasztalt apró tévedésektől mindannyian kivegyük a megillető részt a hazafias munkából. (ú. v.)

Apponyi Albert gróf beszéde.

A pozsonyi magyar közművelődési egyesület nem tehetett szerencsésebb választást, mint a mikor Apponyi grótot, az ideális lelkű, magyar szívrű politikust választotta meg elnökéül. A múlt héten Apponyi megjelent a nagyszombati fiókegyesület gyűlésén és

hideg kövére? Hátha sokat szenvedett, sokat túrt, meg ide került? Talán mégis többet lehetne mondani mint azt, hogy: a szív izom a rossz táplálás következtében petyhüdt és lapos.

De minek mondjam el a bonezolálás egész folyamatát, melynek merő gondolatára végig borzong rajtam a hideg.

Hallgassatok meg engem ti tudós urak bonezoláló köpönyegtekben a holttest körül!

Ti megmondátok a halál okát s én meghajlok nagytudótok előtt; de hallgassatok meg engem a ki csak a szívet bonezolom anélkül, hogy az élő vagy holttestet érinteném. én mondom, hogy többet tudok nálatok, mert tudom a betegség okát.

Szánó mosoly játszik ajkaitokon, mely azt mondja, hogy: azt mi is tudjuk.

„A bacillus és habitus.” S én meghajolva előttetek azt állítom mégis, hogy: egy pohár víz. És e szó másképen hangzik ajkaimról mintha ti mondanátok azt. Ennek képzelem a betegség okát. Képzelem?! Ha halála előtt beszéltem volna vele tudnám, de ti is hipotézisekkel dolgoztok. Nekem a teste mondja, hogy nem járok rossz nyomón.

Egy hónapás kis szobába kövessetek. A takart szegénység tisztasága lakik itt. S e tisztaság között oly költői, hogy nem

ott egy olyan magvas beszédet tartott, hogy azt a nemzeti ügy érdekében szükségessé tartjuk a „Nagyszombati Hetilap” nyomán olvasóinkkal közölni.

Apponyi Albert gróf elfoglalván az elnöki széket, a következő beszédet mondotta:

A közművelődési egyesület fölhívásában abból a tételtől indult ki, hogy a nemzeti-izgatókkal szemben az államnak és társadalomnak egymást kiegészítő közreműködésre van szükség. Voltak, akik ebből, valamint a fölmerült tünetek öszinte ecseteléséből, amelyet ama fölhívás tartalmazott, az állami tényezők mostani eljárásának elítélését akarták kiolvasni, teljesen alaptalanul. A közművelődési egyesület nem az a tér, amelyen ő (Apponyi) az állami tényezők bírálatával foglalkozik. S távol áll tőle az a historialag is nagyon téves fölfogás, mintha a nemzeti bajok mai keletük volnának, vagy lényegükben súlyosodtak volna. Bizonyos tünetek, igaz, rikitóbban mutatkoznak; de ez a minden téren bekövetkezett szabadabb mozgás elkerülhetetlen következménye. Ha ezt a szabadabb mozgást akarjuk, — pedig akarjuk! — lehetetlen kizárnunk azt, hogy az ellenséges erők is némileg éljenek vele. Minden fölszabadó politikának járuléka, hogy fölszabadjanak nemcsak a jók, hanem a rosszak is. De ezzel csak a szimptomák válnak láthatóbbakká, nem a baj maga súlyosabbá. Sőt, könnyebb vele megbirkózni, ha napfényre kerülnek az ellenség műveletei. Nem a szimptomák egyoldalú elsímitásában vagy elfojtásában rejlik az igazi orvosság épp oly kevésbé, mint nem gyógyítunk súlyos betegséget, ha sikerül az itt-ott támadó fekélyeket holmi hártárral bevonni. Magát a betegséget lényegét kell leküzdeni, az egész szervezetet kell egészséggé tenni, a nemzeti életben úgy, mint az egyéniben. Ehhez a radikális gyógyításhoz szükséges állam és társadalom együttes működése.

Az állam minden organumának vannak e részben föladatai. A törvényhozó hatalomnak, mely hivatva van a hazafias fölbuzdulásból eredő és eleje terjesztett óhajtasokat mefontoló bölcseséggel okos tettekké átszűrni: a bírói és igazgatási hatalomnak, a

mondjam, szenthely az ágy. Bútorait ismered. A varrógépet is. Egy fiatal varrónő lakott itten. Ugyan az, kit boncoltok. Zúgolódás nélkül túrte rabszolgaságát, tisztességes maradt az utóbbi tí is mondhatjátok. S a fáradságos munka után mielőtt álomra hajtaná fejét még reá ér, hogy felkeresse ábrándjainak édes világát ott egy fényes alakot lát, ő látja. Elfelejt mindent hisz a leány szíve minden bánatot tud felejteni, ha egy édes öröm bár távoli reménye él szívében.

S reá nézve nagy öröm lett volna boldogsága e földön, ha feleségül veszi. Megígérte, hányszor esködött, hogy megteszi. De megtette-e? . . .

Egy napon éppen munkát vitt haza, elment a városház elélt s a fekete táblán olvasta az „Ó” nevét, hogy feleségül veszi a sarokbankár leányát. Nem sirt, nem ájuldozott csak rohanva ért haza s oly jól esett a pohár jéghideg víz.

Azatán dolgozott tovább míg a korházba került.

A többihez nem értek többé a ti dolgotok az tudós doktorok.

Azt gondolom a betegség okának ezt láttam a hullán, ezt éreztem a bonezoláló asztal mellett.

melynek az állam és nemzetellenes cselekvést erős kézzel el kell fojtania; a kulturális kormányzatnak, a mely már közvetlen összeköttetésben mőkődik a társadalmi, első sorban az egyházi tényezőkkel. *Szerinte az ország fenyegetett részeiben a helyi központokat teli kell rakni kulturális intézményekkel: nem szükségképpen államiakkal, de szükségképpen nemzetiakkal.* De mindezek fölé helyezendő az az üdvösebb hatás, a melyet a magyar állami és nemzeti presztizs sértetlen föntartása és erős érvényesítése gyakorol. E nélkül kárba vész minden direkt törekvés. Meg kell óvni kifelé a nemzeti jogok teljességét, a nemzeti önérzet integritását; mert minden seb, a mely ezeken esik, egy-egy rés, amelyen át bevonul a magyar állam és nemzet kicsinylése, végső eredményében semmibevétele. Meg kell óvni azután befelé a magyar állam minden funkciójának tiszteletet parancsoló föltétlen tisztaságát, igazságosságát, jótékonyágát. Ezt nevezi Apponyi annak az alapos gyógykezelésnek, a mely a nedveket egészségessé, a vérkeringést erőssé s a tünetes bajokat orvosolhatóvá teszi.

Áttérve a társadalom föladataira a nemzeti kérdésben, kifejti abbéli fölfogását. mit ért e szóval: társadalom. Egyszerűen mindazt az együttmőkődést, a mely nem állami szervezeten alapul. Az ily tág értelemben vett társadalom szervezetekből áll s az egyesek tömegéből. A szervezetek közül fontosság tekintében kiválnak az egyházak. Ezek buzgó közreműködésére számítanunk kell s lehet is. A katolikus egyház ott állott a keresztény magyar állam bölcsőjénél, össze van forrva a szervezetével és történetével. A protestáns egyházak, azok is, a melyek nagyszámu idegenajku híveket számlálnak, lelkiismereti szabadságukat a nemzeti szabadságért folytatott küzdelmek révén vívták ki. Zsidó vallásu honfi társaink pedig egyenjogóságukat a magyar nemzeti eszme diadalával kapcsolatosan érték el. Mindezek a tényezők tehát történelmi emlékekkel is, etikai küldetésükkel is kötelezve vannak a magyar nemzeti gondolat ápolására. És nagy vonásokban a kötelezettségnek eleget is tesznek: csak intenzívitást kérünk tőlük és minden közegüktől mert *e téren senkinek sem szabad neutralisnak lenni: a ki nincs velünk: az ellenünk van.*

De kötelessége minden egyes embernek is, szolgálatába állani a nemzeti gondolatnak. Minden magyar embernek valamely módon hozzá kell járulnia a nemzeti egység integrálásának biztosításához. A közművelődési egyesületek éppen arra valók, hogy az egyeseknek erre az utat megjelöljék s a tőlük nyert erőt rendszeresen alkalmazzák. „Minden magyar ember nem csupán a fajmagyart jelenti, hanem a politikai magyar nemzet minden tagját, bármi legyen az anyanyelve. A fajmagyar, a ki távol a közvetlen veszedelem érintésétől, nyugodtan élvezzi magyarságát, ne merítsen ebből ürügyet a tétlen közömbösségre, mert egy élő szervezetnek minden tagja kell, hogy megérezzen minden bántalmát, a mely a szervezet bármely részében előál; ha nem érzi, akkor holt tag a szervezetben, legalább is megdermedt a hazafiságban. Az a nem magyarajku testvér pedig, a kihez szeretettel fordulunk, legyen áthatva attól az igazságtól, hogy első sorban az ő érdekeit szolgáljuk, a midőn ben sőbbé akarjuk tenni s pusztán jogiból érzelmivé fejleszteni azt a köteléket, a mely őt az egységes magyar nemzethez kapcsolja. Az izgatók elfordítják tőlünk szívét s megfosztják hazájától a nélkül, hogy új hazát tudnának

neki adni. Ezzel irt nyitnak lelki életében, a melyen át bevonul az erkölcsi züllés minden veszedelme, folytonos duzzogásra, a sötétben való összeesküvésre, meddő önmeghasonlásra tanítják, a melynek nincs képzelhető megoldása. Mi pedig bele akarjuk őt vonni a nemzeti élet teljességébe a melynek részesei voltak apái és ósapái is, s a melynél egyéb történeti emléke és hagyománya nem lehet. Azt a kilátást nyitjuk számára, hogy az ő fia, ha van rá tehetsége, s föl akarja használni a kulturális emelkedés eszközeit, a melyet a magyar állam bocsát minden polgárának rendelkezésére, hogy a *demokrácia szellemében föl emelkedhetik az állami élet legmagasabb polcaira, beleírhatja nevét a nemzet történetébe.* Ime a kétféle út, a melyet nem magyarajku testvéreinknek megnyit egyfelől a nemzetiségi izgatók aknamunkája, másfelől a mi öntudatos nemzeti kulturmunkánk. Habozhatik-e a kettő között, a ki megérti az egyiket is. a másikat is?

Vegül a magyar közművelődési egyesületek működésének fontosságára utal, különösen pedig az ilyen fenyegetett pontokon. A mai naptól föllendülését reméli a magyarság mukáságának a nemzeti eszme szolgáltatásában. Ebben a reményben nyitja meg a közgyűlést.

Tarka krónika a hétről.

A „Nemzeti Múzeum“ száz éves jubileumát egy fényes estély nyitotta meg, melyet Szalay Imre min. tan. a Nemzeti Múzeum igazgatója, mint magán ember rendezett. — Szerdán reggel volt gr. Széchenyi Ferencnek, a Múzeum alapítójának szobor-leleplezése. Az ünnepségek második napján nov. 27-én nyitlak meg a múzeum új kiállításai, melyek a megnyitás után a nagy közönség által is megtekinthetők voltak: Az ünnepélyek reggelén gróf Széchenyi győri püspök az egyetemi templomban csendes misét mondott gróf Széchenyi Ferenc emlékére.

Megemlékeztünk róla, hogy Kolozsvárott a műkiállítást állandósítani akarják s most azt a hirt vesszük, hogy a'igha lesz egyhamar tárlat Kolozsvárott. A budapesti művészek által festett képek visszakérültek, mivel nem igen tudtak a kiállítás rendezői. a közönségben vásárlási kedvet ebreszteni. A műcsarnok pedig, előbbi hivatásához mérten, koresolyázó csarnoknak reudeztetett be.

Sokat foglalkoztak a lapok az elmúlt napokban Krupp Alfréd ágyógyász nevével, a kinek, ha még annyi jótulajdonsága lett volna is, volt egy szörnyű nagy hibája, a milliói — a szociálisták szemében. Mondják, hogy a hirlapi polemiák izgatták fel annyira. Több lap öngyilkosságot emleget. Feleségét pár nap előtt szállították egy elme-gyógyintézetbe. Vilmos császár és a császárné megleghangú táviratot küldtek a gyászoló családnak.

Még mindig erősen él a hitelezők lelkében a remény, hogy a szenális Humbert-nét megtalálják az elvitt százezresekkel együtt. — Most a hitelezők magán detektíveket szerződtettek a nyomozásra s erre a célra 100000 koronát adtak össze. Egy párisi lap értesülése szerint Humberték Kecskeméti Győzővel találkoztak s együtt mentek ki Argentínába. Humbertéknak bizonyára kevesebb gondot okoznak a hitelezők, a kik elől elég ügyesen sikerült elrejtőzniök.

Nagy csapás érte dr. Verédi Károly székesfővárosi tanfelügyelőt. Egyetlen leánya ki az előkelő társaságok becézett kedvence s híres bális szépség volt, vasárnap az első emeletről leesett s 10 perc múlva meghalt. Beteg édes anyja ágyától friss levegőre akart

menni. A korláthoz támaszkodva szédülés fogta el s oly szerencsétlenül esett le, hogy a halál pár perc múlva bekövetkezett.

Hiába jósoltak az olaszoknak trónörököszt mégis csak hercegnő lett az újszülött, aki a kerecsztégyben Mafalda, Mária, Erzsébet, Romána, Anna neveket kapta.

A kecskeméti jogászfuság, Nessi Pál országgyűlési képviselőnek táviratot küldött, melyben a Gotterhaltét hóhérvótának nevezte. A távirat azonban kézbesítetlen vissza lett küldve Kecskemétre, értesítvén a feladót, hogy a budapesti táviradivatal nem adhatja le felsőbb parancsra. Ez nagy zenebonát idézett elő a jogászok között. Iljúsági gyűlést tartottak, kivonultak az utcára, hol nagy néptömeg csatlakozott hozzájuk s úgy jártak utcáról-utcára a Kossuth-nótát énekelve. Vámos Béla rendőrkapitányának sikerült lecsendesíteni a tüntetőket.

HIREK.

Lapunk azon tisztelt előfizetői, akik a második, vagy harmadik évnegyedre még nem fizettek, tisztelettel kérjük, hogy az előfizetés díját be-
küldeni sziveskedjenek.

(Személyi hírek.) Dr. Kramolin Viktor, szeretett főispánunk gyengélkedése még nem ért véget, amennyiben néhány napon át kénytelen lesz a szobában tartózkodni. — Dr. Biringer Ferenc kórházi főorvost a nyitrai I. kerületben törvényhatósági bizottsági tagnak választották meg. — Dr. Pongrácz Géza, királyi közjegyző irodáját a rét-utcai Szeszler féle házból a vár-utcaiban levő Kosacki házba tette át.

(Kanyarójárvány.) A lipótvári fegyintézet iskolájában a gyermekek között fellépett kanyaró miatt az iskolában a tanítást egyelőre beszüntették.

(Tüzek.) Hogy a lakóság könyelműsége, vagy gonosz kezek munkája okozója-e a rendkívüli sok tüzesetnek, a melyről nap-nap mellett tudomást veszünk — nem tudjuk, de mindenesetre feltűnőnek tartjuk azt, hogy egyetlen napon négy helyen pusztított tűzvész. Udvarnokon Mravec János és Gasparovics Jánosnál, Alsó Kaápon Zeman Mihály-nál, Nagy-Baábon pedig Popelka Flórián-nál.

(Szeszfőzői tanfolyam gazdatisztek és szeszgyártulajdonosok számára.) A nyitrai megyei gazdasági egyesület a m. kir. földmívelődési miniszter úr utasítása alapján közhírré teszi, hogy a kassai m. kir. gazdasági tanintézetben 1903. évi január hó 5-től 20-ig szeszfőzői tanfolyam tartatik gazdatisztek és szeszgyártulajdonosok részére. Ezen tanfolyam célja megismertetni a résztvevőkkel a szeszgyártás elméletét és gyakorlatát a szeszgyártás terén felmerült újabb irományokat, az ellenőrző vizsgálatok végrehajtását és a moslék értékesítését. A tanfolyamon résztvehet minden gazdatiszt és szeszgyártulajdonos, aki legkésőbb folyó évi december hó 25-éig a kassai m. kir. gazdasági tanintézet igazgatóságánál ebbeli szándékát levélben bejelenti. A tanfolyam esakis az esetben fog megtartatni, ha legalább is tíz résztvevő jelentkezik. A jelentkezők a tanfolyam megtartása, vagy meg nem tartásáról a jelentkezési határidő leteltével azonnal értesíttetnek. Tandíj 40 korona, laboratóriumi díj 10 korona. Bővebb felvilágosítással szolgál a kassai m. kir. tanintézet igazgatósága.

(A vándorló kocsi.) Nagel és Szeszler nemeskürthi nagyberlők udvarából még 1899-ben eltűnt egy kocsi és habár minden lépést megtettek arra, hogy rátaláljanak, nem sikerült azt visszaszerezni. Senki sem gondolt már az elveszett járműre és a napokban

mégis megtalálták azt Kralovics József nemeskürthi lakosnál. Vallatóra fogták az új tulajdonost aki az állítja, hogy ő a kocsit még négy esztendővel ezelőtt a bátyjától kapta, aki azt egy árokban találta. Jó volna talán a tisztelt spiritiszta uraktól vélemény kérni ebben az ügyben, mert azok alkalmasint kisütnék azt, hogy valamelyik rakoncátlan-kodó szellem ragadta el négy év előtt a most megtalált kocsit.

(Tolvaj leány.) Hogy a mi jámbor atyánkfiai nem igen hajlandók megtanulni az enyém és tied közötti fogalom különbségét, azt nagyon sokszor tapasztaltuk. Most meg már arról is meg kell győződnünk, hogy a szende leányzók kezeckéi sem mentek attól a bizonyos enyvától, amelyhez tudvalevőleg minden hozzáragad. Huszár Ferenczné beregszeghi asszony a napokban kirakosgatta az ágyneműit szellőztetni, de alig fordult meg egyszer-kétszer az udvaron, már is hiányzott egy a párnák közül, amelyet Ciferszky Mária lopott el és az abban lévő tollat rögtön eladta Kramer galgóczi kereskedőnek. A jámbor leányzót följelentették.

(A munkáspénztár halottai.) Érdekes példával illusztrálhatjuk az Országos Gazdasági munkás és Cselédségélypénztár áldásos működését. Mikor a segélypénztárról szóló törvény életbe lépet, Radó Dénes vasmegeyi birtokosnak egyik cselédjét, Herbath Eleket már az első hónapban baleset érte, a szecskavágógép összeroncsolta jobb kezét. A szerencsétlen cseléd, akinek felesége és kiskorú gyermeke is volt, munkaképtelenné vált. A segélypénztár a mellett, hogy az összes gyógyítási költségeket kifizette, havonként megküldte neki a rokkantsági segélyt. Herbath Elek 14 hónapon át húzta ezt a segélyt a pénztártól, míg folyó évi július hó 27-én folytonos synylődés után elhunyt. A pénztár igazgatósága beigazoltnak vette, hogy a haláleset a több, mint egy év előtti baleset következménye volt és az özvegynek 400 korona haláleseti segélyt utalt ki. A közelebbi napokban megkapták még a 400 koronás haláleseti segélyt: Rákoszi András győri lakos, aki véletlen baleset folytán a vízbe fulladt, Mandnih Imre nesettei lakos, aki megrakott kocsirol leesett és agrázkodás következtében elhunyt, továbbá Kamarási Mihály balsai lakos, akit Szabó János szőlőváltás közben agyonlőtt. Mint ezekből látható, a segélypénztárnak bő alkalma van tagjainak segélyezésére és látható az is, hogy a gazdasági munkások körében sokkal sűrűbben fordul elő a baleset, mintsem azt gondolná az ember.

(Orvtámadás.) Vrsecki Rafael vasuti munkás nyugodtan ballagot hazafelé, amidőn egész váratlanul egy ütést érzett, amely megszedítette. A következő pillanatban föl-eszmélt ugyan, de már nem tehetett semmit mert a támadó eltűnt a sötétben és magával vitte a szegény munkás meleg sapkáját is.

(Filokszer) Bajmocska, Kis- és Nagy-Baáb községekben a filokszerá pusztit. Hogy a veszély tovább ne terjedjen, megtették a szükséges óvintézkedéseket.

(Furcsa tréfa.) Misik János alsó-duboványi legényről azt a hirt terjesztették el a faluban, hogy ő tulajdonképen nem is fiú, hanem leány. Ez híresztelés igen kellemetlen volt a serdülő ifjura nézve, annál is inkább, mert nagyon szeretett volna a falu egyik szép lánya körül forgolódni. Egy izben nagy csoportban dolgoztak a duboványi leányok és legények a mezőn, amikor néhány jókedvű legénynek eszébe jutott, hogy a közöttük dolgozó Misik Jánost megvizsgálják, hogy vajjon a felőle terjesztett hír megfelelő-e a valóságnak. Misik kézzel lábbal hadonázott ámde a tulerő legyűrte és ott a sok asszony-nép előtt szégyenszemre esúffá tették a fiatal

legényt. Misiket szötnyen bántotta az eset és följelentette bántalmazóit, kiket személyes szabadság megsértése miatt tiz-tiz korona bírsággal sújtottak.

(**Megszűnt marhazárlat**) Minthogy Elecskén a ragadós száj- és körömfájás megszűnt, az eddig elrendelt zárlatot feloldották.

(**Ingyen hajnyírás.**) Spielmann Gusztáv fodrász figyelmezteti a szegénysorsú népet arra, hogy hetenként egyszer, és pedig hétfőn délután teljesen díjtalanul végez hajnyírást a szegénysorsú gyermekeken a főtéren levő üzlet-helyiségben, sőt beteg gyermekeket a szülői háznál is ingyen nyírat. De nem zárja ki a felnőtteket sem, mert ugyancsak hétfőn délután 2 től 5 óráig ingyen teljesít hajnyírás és borotválást azok részére, akik szegénysorsúak és munka nélkül állanak.

(**Kegyetlen nagyanya.**) Özv. Vayer Józsefné nagy-örvistyei lakos leányával, hogy hogy nem az a baj esett meg, hogy egy szép napon egy egészséges leánygyermeknek adott életet. Alkalmatlan volt a fiatal anyának a gyermek gondozása amiért is Amerikába szökött, a másféleves leánykát pedig az anyja gondjaira bízta. A nagyanya, hogy könnyebben élhessen, beszállásolta magát a menyéhez és oda vitte a kis Katicát is, ami a két asszony között folytonos surlódásokra adott alkalmat. A mindennapos civakodás annyira elkésztette az öreg asszonyt, hogy elhatározta az unokáját is, meg önmagát is elemészteni. Hogy szándékát végrehajtsa elvezette a kis lánykát a falu keresztül folyó patakhoz és a vízbe dobta. azután pedig ő is, belugrott a térdigérő vízbe. A kis gyermek — természetesen — sírni kezdett s a zajra elősiető Savlik Erzsébet segítségével kiszabadult veszélyes helyzetéből, amit látva a nagyanya jobbnak látta kimászni a sekély patakból. A rosszakaratu vénasszony ellen szandékos emberölés kísérlete miatt folyamatba tették a vizsgálatot.

(**Nemes emberbarátok.**) Örvedetesen gyarapszik azon nemes szívű munkaadók száma, akik saját költségükön biztosítják cseledjeiknek a munkáspénztár áldásait. Ujabbán két ilyen emberbarátnak áldozatkészségéről kaptunk hírt. Báró Biedermann Rezső értesítette az Országos Gazdasági Munkás és cseledségélypénztár igazgatóságát, hogy szentegáti uradalmának mindazon gazdasági cseledtjét akik az ő szolgálatában már egy esztendő eltöltöttek, első csoportbeli tagokul beiratja a pénztárba, s tagsági díjaikat saját pénztárából fizeti. Deutsch Zsigmond herceg Esz erházy uradalmának főbérője hasonlóképen arról értesítette az igazgatóságát, hogy bér-gazdaságának mindazon cseledtjét, akik már 5 év óta szolgálatában állottak, szintén saját költségére beiratja a munkáspénztár tagjai közé.

(**Jegyzőválasztás.**) Szilád-Zelle községben e hó 27-én Cseh Józsefet körjegyzőnek választották meg.

(**Brutális bosszu.**) Tannenbaum Herman galgóczi lakos udvarában még ez év tavaszán egy sereg gyermek azzal mulatott, hogy a szomszéd udvarába apró kavicsokat dobáltak át. Nem volt senki, aki a gyermeknek megtiltotta volna a pajkos játékot, hanem e helyett a szomszédban lakó Hladik Amália haragjában azt eszelte ki, hogy oltott mést dobott a játszó gyermekek közé, még pedig oly szerencsétlenül, hogy a mést a kilenc éves Tannenbaum Irma szemébe esett és azt megsértette. Hladik Amáliát súlyos testi sértésért 60 korona bírságra ítélték.

(**Ismerkedőest.**) A galgóczi magyar társaskör előkészítő bizottsága e hó 22-én a nagyvendéglő termeiben táncal egybekötött mulatságot rendezett. Az estély közcacsorával kezdődött, amelyen számos pohárköszöntő hangzott el és azok mindenikéből az a kíván-

ság nyilatkozott meg, hogy immár a galgóczi társadalomnak is ki kell vennie azt a részt a magyarosítás munkájából, amelyre értelmiségénél fogva hivatva van. A mulatságon résztvett szép közönség egy kellemes est emlékével távozott el a hajnali órákban.

(**Tűz.**) E hó 25. este a zabrana városrészen elpusztított a tűzvész egy házat, amely egyszerre három szegény családot tett hajléktalanná, amennyiben a ház Smirala György, Hlavna János és Zelenayné tulajdonát képezte. Az elősiető tűzoltóság Kunos Jenő tanár, parancsnok vezetése alatt, buzgó működésével meggátolta a tűz továbbterjedését.

(**Fagy.**) A napok óra tartó erős fagy óriási károkat okozott a gazdáknak, amennyiben rengeteg mennyiségű répát tett tönkre, de igen érzékenyen sújtja főleg a szegény népet, mert a még vermetlen burgonya is elfagyott, amely pedig — úgyszólván — az egyedüli téli eledele a mi szegény embereinknek.

(**Aufruf an die arme Galgóczer Bevölkerung.**) Da in meinem Geschäfte in kurzer Zeit zu wiederholten male vorkam dass Kinder arbeitsloser Leute um gratis Haarschneiden vorsprachen, sehe ich mich veranlasst vom nun ab, jeden Montag Nachmittags Kinder jeden Alters unentgeltlich zu bedienen. Kranke Kinder werden auch im Wohnhause beident. Für Erwachsene arbeitslose Leute können sich jeden Montag von 2 bis 5 Uhr unentgeltlich Rasiren und Haarschneiden in meinem Geschäfte unter meiner persönlichen Aufsicht bedienen lassen. Spielmann Gusztav Friseur in Galgocz.

CSARNOK.

Én édes gyermekem.

Irta: Gombás Lajos.

(Folytatás.)

Am a hajlandóságodból eredő pálya választásodnál is azt az irányt kövesd gyermekem, amelyik leghelyesebb, azaz: önmagadnak javadra, másoknak pedig üdvére van. Mert az az ifjúkori fékezhetetlen hajlam, mely a teljes függetlenség szolgálatában áll, gyakran válhatik sok rossz következmények kuttorrásává, ami később nagyon megboszulhatja magát. Hiszen igaz, hogy nem megvetendő valami az a szabadság sem, sőt önállóságunk azt feltétlen megköveteli; de a korlátozásnak egy bizonyos kis mértéke szükséges ahhoz, hogy a szabadság élvezetünkre váljék.

Igy tehát édes gyermekem, ha életpályát választasz magadnak, ne keresd, hogy melyik pálya biztosít számodra nagyobb függetlenséget, — mert bármelyik pályán munkával szolgálattal szerezzük meg a kényerünket; a ki pedig munkája után tartja fenn magát, az nem lehet teljesen független ember.

Megnevezhetném talán a különböző pályákat, s elmondhatnám azoknak előnyösebb vagy hátrányosabb részleteit; de nem. A mely pályához valakinek hajlama van, s tehetségeit azon érvényesíteni tudja: annak a nehézis könnyü. De akinek sem hajlama, sem tehetsége nincsen valamely pályához: annak az életben való tevékenysége, munkálkodása csak robotolás!

Valahol egy könyv ajánlásáról szóló cikk sorozatban olvastam, hogy tömérdek sokan vannak, akik elvesznek a nagyvilágban, a melybe belépve megrokkant lélekkel veszik észre gyászos csalódásukat, megszedülnek, megtörnek, elpusztulnak, holott meg volna bennük a megélhetés minden szükséges feltétele. De eltévedtek, hibás utat választottak, mert

az igazít maguktól meg nem találták és más meg nem mutatta nekik.

A jelenlegi beteges társadalmi felfogás szerint tehát hibásak a szülők, kik nem voltak eléggé erőse, de egyben tapintatosak gyermekeik nevelésében; mert nem tudták kifürkészni annak hajlamát, melynek alapján reá mutathattak volna arra, hogy: ez a pálya neked, ez pedig nem neked való. De a szülőket a társadalomnak ezen súlyos vádja alól felmenti az a körülmény, hogy mint hozzájuk a legközelebb állóval szemben, bár mindent megtettek, de mikor az ember önmaga előtt is talány, hogyne volna az egy kicsinyke lélek?

Ha meg kérdezzük egy család apagyermeké jellemének beható tanulmányozásáról, azt a választ nyerjük: Picziny kora óta tanulmányozom gyermekemet. Majd minden nap fedezek fel benne valamelyes erényt. Figyelemmel kiserem hajlamát, mely hol ez majd pedig hol amaz iránt nyilvánul meg. Összehasonlítom az észlelteket, hogy leszűrhessem belőle a tiszta igazságot. Felállítom a mérleget is, hogy láthassam milyen eredményre fogok jutni. Azonban hiába minden e téren való fáradozásom; mert a gyermek jelleme, — valami iránti legfőbb hajlandósága — egy csukott könyv, melyből csak akkor olvashatjuk ki a rejtegetett morált, ha eljött annak az ideje, midőn a könyv magától felnyílik. Azaz: ha a gyermekből már serdülo ifju lett, a kinek — ha életpálya választásról van szó — annyira érett és komoly gondolkozása van, mely szerint jöggal feltételezhető róla, hogy hajlamának és tehetségének megfelelő pályát tud választani.

Jól érts meg gyermekem! Nem helytelenitem a különböző életpályák felsorolását az életben még járatlan ifju előtt, sőt igenis szükséges az, hogy általános tudását evvel is gyarapítsuk; de nem tartom czélszerűnek ezen pályák körülírását már azért sem, mivel a legtöbb ifjunak nagyon is rajongó természete van, s egyik-másik életpályának rózsás színben feltüntetett képlete csak a nagyra-vágyást keltené fel bennök, s ezáltal olyan életpályát tájálánának választani, a mely sem erejükkel, sem tehetségökkel nincsen arányban. Ugyan ez áll akkor is gyermekem, midőn egy olyan életpályát, melyhez valakinek hajlama és tehetsége van, rögsönek, sikertelennék festünk le.

Értheted most már gyermekem, hogy miért nem böcsátkozom én a különböző pályák jellemzésébe?!

Hiszen lásd, minden ember egy-egy élethivatás betöltésre van teremtve; és minden gyermekben van egy eziránti hajlam, csak várni kell hogy kifejlődjék, s ha ez megtörtént, akkor önmagától megfogja találni azt az az élethivatást, a melyre rátermett.

Gyakorlat.

Egy ismeretes közmondás azt tanítja, hogy „a mi olcsó, az drága.“ De ez nem egészen így van gyermekem; mert az okos ember a jót is olcsón, az ostoba a rosszat is drágán fizeti meg. Először az áru minőségén, másodsor pedig a kereslet és kínálat körül fordul meg minden. — Ha sport-ember tavasszal egy kerékpárért 240 koronát ad, ugyan azt a kerékpárt télen legalább is 40 koronával olcsóbban kaphatta volna meg.

Az államnak vannak napszámosai, a kik felényi munkadíjért végzik ugyanazt a munkát melyért mások kétszer annyit kapnak; és az nem lehetne oly jó munka, már csak azon

elvéni fogva sem, mivel olcsóbb erővel teljesítetett? Ez nagy tévedés gyermekem! mert amint mindenben, úgy itt is a gyakorlat tesz valakit képessé. „Ha egy a technikáról most kikerült ember kezébe adjuk a gőzmozdony kormányát, 250 km. utnál nem lesz képes azzal a perccel kitevő pontossággal végállomására érkezni, mint egy jól begyakorolt fűtő.“

Azonban félre ne érts gyermekem! „Mert a szellemi idomításnak — Mathewsként — gaz, hogy nagy becsé van, de gyakorlati tudomány szükséges, hogy azt hasznosítsa. A könyvekből merített tapasztalat, bármily becses legyen, a tudományosság természetével bir; de a gyakorlati életből nyert tapasztalat: bölcsesség és ebből egy lat fölér annak egy fontjával.“ Szellemileg bármennyire legyen képzett valaki, de ha nincs meg a kívánt gyakorlati képzettsége, nem érvényesülhet. Pedig az ilyenek azt gondolják, hogy mindazok a tudományok, melyeket magokba szedtek, elegendők az élni tudáshoz. Am, ha leverték magukról a tudományos egyetem porait, akkor látják, hogy csak most kezdődik az élet iskolája és az eddig tanultakat csupán bevezetésnek tekinthetik egy mesteribb tudománynak az elsajátításához.

„Az igaz, hogy a gyakorlati képesség magában véve még nem elég, hogy valaki minden téren kitűnő egyéniség legyen. — mert ahhoz szükséges műveltségének is kell lenni, — de gyakorlat nélkül a különböző állások lépésőjén a legmagassabbat elérni szinte lehetetlen.“ — „A közönséges életben vannak ugyan emberek, kik kevés iskolai képzettségük dacára nagy sikert értek el: viszont olyanok, kiképeztetvén, nem tudják értékesíteni tehetségüket.“ Schwab C. M. egy fűszerkereskedésben kezdte pályáját s ma egy millió dollár évi fizetés mellett a Carnegie Morgan féle acélgyár igazgatója. A grafenbergi Prieznitz egyszerű parasztember volt, és halhatatlan nevet vivott ki magának a hidegvizgyógyítás terén. Nagy Károly csak a nevét tudta leírni, de 32 évi uralkodását a legfényesebb példákban örököltette meg a történelem.

Nem csupán a tudományosság által lehet valamit létrehozni gyermekem, hanem legtöbb esetben a gyakorlati képességgel; a tudomány elősegíti a képességet, mi nélkül magával a tudománnyal nem érhetnék el a kellő sikert.

Hisz' eléggé látjuk az életben, hogy sokkal nagyobb fontossággal bir valakinek gyakorlati képessége, mint a legtudományosabb fejfel való bölcselkedés. A hadvezér, ha a taktika nyomtatott betűi után intézi hadműveleteit, sohasem fog csatát nyerni. A gazdasági akadémián tanultak után még nem következik, hogy az illető jó gazdatiszt legyen; valamint hogy az sincs kizárva miszerint hosszabb gyakorlat után azza lehet.

(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek.

Bella. Oly nevű angol költő sohasem élt a világon. Szép szöveg. A kérdézet népdal szövege a következő:

Tejbe fűrdik az én rózsám ha fölkel,
Törülkőzik piros rózsá levéllel;
Fehérből is az orcája a hónál,
Pirosabb is a hasadó hajnalnál.

Jaj! de félek, mikor zúgó szél támad
Te zúgó szél meg ne fűjd a babámat.
Süss le rá nap Isten szemé ragyogva,
Állj meg madár feje fölött dalolva.

Érsokujvár. Kíváncsian várom a tudósítást.

Hirdetések.

Iroda áthelyezés. Értesitem a közönséget, hogy irodámat a vár utcában levő Kosacky féle házba helyeztem át.

Dr. Pongrácz Géza
királyi közjegyző.

Libamáját veszek!

Gansleber-Einkauf. Zum direkten Export für Paris und London kauft zu den höchsten Preisen jedes Quantum von 30 Dekagramm aufwärts

Anton Hirschfeld
Haus- und Weinbergesbesitzer,
Galgóc.

Sirkóraktár Nyitrán

Tisztelettel ajánlom t. ezimed becses figyelmébe **ujjonnan berendezett**

nagy sirko- és kőfaragói raktáramat.

Siremlékek, családi sirboltok és egyéb kőfaragói munkákat bel- és külföldi anyagokból leggyorsabban és legmegbízhatóbban szállíthatok

Fellner

cs. és kir. udvari kőfaragó mester

Nyitra, Plebánia utca Sztányi-féle házban.

Hungária szálloda

NYITRA.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy **ujjonnan átalakított kávéházunk vendéglőnk és keleti kényelemmel berendezett**

szállodánk

nagyon előnyös ár mellett már rendelkezésre áll a t. ez. közönségnek.

Kávéházunk és éttermeink

berendezése páratlan; a nappal bármely órájában meleg és hideg ételek valamint italok kaphatók.

Reggeli kávé (reggeli 6 órától) **bérlet egész hónapra 7 korona 20 fillér.**

Zónás villásreggeli a legelsőrendű sörrel 40—44 fillér.

Ebéd és vacsora jutányos hónapos bérlet

Disztribúciók és lakodalmak
Boraink a nyitrai püspökségi uradalom radosvai és zabori terméséből valók s áraik minőség szerint, de mindig jutányosan számíthatnak.

Omnibusz-közlekedés a vasutig vagy vissza 30 fillér.

Huzamosabb ideig tartózkodó vendégeknek külön előny ár.

Mély tisztelettel **Pitzer és Hauzer** cég tulajdonos

FUCHSOL

A **FUCHSOL** készítmények kitűnő hatásuk rovarok, poloskák, házi és mezei egerék valamint patkányok kiirtására és olcsóságuknál fogva már általános elterjedettségnek örvendenek. Az összes készítmények **Török Gyula** gyógyszer-tárában kaphatók.

Weigl Antal

papi és polgári szabó Nyitrán.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát, valamint

férfiszabó-műhelyét,

melyben úgy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, ugymint téli és nyári öltözeteket, felöltőket, reverendákat, címádkat, mucetumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít.

Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

Kérem!

Hol van,

a kis Kohn?
 féle szivarkahüvely
Szold J.
 kapható
Galgócson.

Legjobb, legtisztább
 magyar gyártmány a
Világosi Cognac
 kapható:
Török Gyula
 gyógyszer-tárában
 Galgócson.

L. Reisz Sohn,
Nagyszombat.

Lederhandlung
Schuhwarenverkauf
 Lager technischer Artikel
 wie
 Asbest & Gummi-Packungen.
 Hanf & Gummischläuche
Wasserdichte Decken
 in allen Dimensionen
 Echt englische
Leder Kernriemen
Deckenleihansalt.

STOMATIN

a legjobb száj- és fogápoló szerek.
 300-nál több kiváló fogorvos által
 kitűnőnek elismerve és ajánlva.
 Ezek közül közlünk néhányat:

Stomatin fogpor ára 1 korona.
Stomatin fogpaszta ára 1 korona.
Stomatin fogkrém ára 60 fillér.
Stomatin szájvíz ára 1 korona.
Stomatin szájzsír ára 70 fillér.

A STOMATIN száj- és fogápoló szereket mind kipróbáltam s azokat praktikusnak és jónak találtam. Gyakorlatomban szivesen rendelem. dr. Löwien fogorvos, Trencsén.
 A STOMATIN száj- és fogápoló szereket jónak találtam és fogbetegeimnek szivesen ajánlom használatra. dr. Deutsch fogorvos, Kis-Czell.
 A STOMATIN száj- és fogápoló szereket szivesen ajánlom. dr. Csatári Agost egyet. m. tanár, Eperjes.

A betegek a STOMATIN-t szivesen veszik. Kérek új küldeményt stb. dr. Hegedűs fogorvos, Budapest Lipót-körút 16.

Miután a STOMATIN száj- és fogápoló szerek kitűnőnek bizonyultak, kérek utánvételt 3 tucatot stb. dr. Krcsmér Cyril fogorvos, Besztercebánya.

STOMATIN száj- és fogápoló szerek a használat alkalmával kellemesek stb. dr. Gleiner fogorvos, kincstári főorvos, Zólyom-Brézó.

Honi gyártmány!

Kapható: **Török Gyula** gyógyszer-tárában Galgócson.

Szőlőlugast ültessünk
 minden ház mellé és házi kertjeinkben.

 Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár mind kuszó természetű) mert nagyobbra ha megnövi, természet nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajtákat ültettek, azok tövén elváltják hazukat az egész szőlőérett idején a legkitűnőbb munkatény és más édes szőlőkkel.
 A szőlő használatban mindenütt magterem s minden oly ház, melynek fa a mellett a legcsekélyebb gondozással fellevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legreményesebb helyet is el foglalja az egyébként használatos részekből. Ez a legáltalánosabb és legbiztosabb mód, mert minden esetben terem.
 A fajok ismeretelisége vagy a közönséges érvénytelen találgatás bármelyik ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja.
 Kérlek a szőlőmagvanytelep Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

Oh jaj!

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatásúak

Éljen!

Egger mellpasztillái,
 az elvágyat nem rontják és kitűnő ízűek.

Doboza 1 korona és 2 korona.
Próbadohoz 50 fillér.

Fő- és szétkúldési raktár:

„NADOR” gyógyszerár Budapest, VI., Váci-körút 17.

Kapható Galgócson; Török Gyula, Nagyrippény; Kubányi István, Nagytalpacson; Mallász Egger mellpasztilla csakhamar meggyógyított. A. Jenő, Póstyén; Emanuel Géza, Óster-reiter Miksa, Vágajhely; Emanuel Géza gyógyszer-tárában.

Hagy raktár korti bútorokból és alajfestményekből.
VAJDA J.
 bútorgyári raktára
NYITRA, Par-utca 2.
 A n. é. bútorgyártó közönség becses figyelmébe ajánlja dús választékú, szilárd és modern stílusú háló, ebédlő, uriszoba és szalon berendezésekből álló bútorrakarát
 ugyasintén saját készítményű bárpilis bútorait.
 Legelőször bevásárlási forrás!

Hazai gyártmány!

Kleinoscheg- Trilby
 kitűnő pezsgő
Kleinoscheg Testvérek es. és kir. udvari szállítók pezsgőgyárából **Budafok.**
 Raktár: Eisler Dániel és Fia fűszerüzletében Galgócson.

Slovenská príloha ku tienne vichádzajúcej časopisu

„Galgócz és vidéke“

Kostuje 2 filér.

Kdo chce mat penziu?

Kto chce, aby na svoju starost do smrti každomesačne dostával desať korún;

kto chce, aby, keď zomre, vtedy jeho vdova a osirotené deti dostali od šesťdesiat do štristo korún hotovích penazi;

kto chce, aby buď on sám, lebo jeho syn, alebo jeho dcéra dostali od šesťdesiatpäť do dvestopäťnásť korún do vena, alebo na svatobné trovi;

kto chce, aby keď pre dajaku chrobu nevládze ku príkladu cez žatvu, alebo v inom čase keď su dobré zárobki pracovať a následkom toho nevládze svoju rodinu udržať, mohol dostať na mimoriadnu pomoc do tristo korún;

kto chce, aby, keď ho dajaké nešťastie alebo nehoda zastihne, vtedy zdarma liečili, hotovými peniazmi podporovali a keď bi na veky stal sa nesúcim k práci, vtedy dostával každomesačne 10 korún na pomoc;

kto teda budúcnosť svoju alebo svojej rodiny buď svojej čaladi chce poistiť, ten nech zapíše sa za člena do *Pomocnej pokladnice pre gazdovských robotníkov a sluhov.*

Členovskí poplatok dla toho, na čo sa kto zapíše, týdenne obnáša 5 halierov, 10 halierov, 11 halierov alebo 20 halierov. Kto sa len na prípad nešťastia chce poistiť, ten na celí rok platí 1 korunu.

Chudobná vdova.

Na konci mesta na chudobnom rade, medzi nízkimi domčekami je jedna chalupka. V tejto mizernej chalupke bivala jedna chudobná vdova aj zdvoma sinovci. Otec už dávno zemrel. Ráz keď v háji stromi viruboval, jeden ho privalil a zabiteho ho doniesli domov. On tedi veľmi chudobno sa živili a však sinovie už doriastali a takto chudobna vdovička aspon vihlad mala nato, že za krátky čas sa premeni tento mizerní stav. Starší sin Ambruš už aj chodival na polne práce, sčoho aspon na každodenni chlieb im sahalo. Ale Bohu žial toto dlho netrvalo, lebo jak nahle viriastol, len zlich kamarádov vihladával, ktorí ho na tolko doviedli, že opilec zostal sneho a všetko čo aj virobil, premárnil.

Čul už len na mladšieho sina sa mohla uspoláhnut, ktereho veľmi milovala a kteri aj o mnoho porádnejší bol a väcej miloval svoju matku, jak jeho brat Ambruš.

Jeden ráz, zvelku radostu prišol domov z mesta. Nebojá sa — hovorí svojej matke — nezadlho celkom ináč bude, včera som sa rozprával zjedním pánom, ktorí mi to hovoril, že tu u nás len bieda a trápení je celí život, lebo bár kolkó bi človek robil, jakživ tolko virobit nemože, aby si aj odložit mohol. Jak celkom ináč je toto v Amerike — hovorí ten pán — tam človek tri aj štiri rázi dostane tolko za dennu prácu, jako tu a veru, že tam nemusí tak silne pracovať. Nahovára ma, aby som len išol do tej novej zemi a on mi dobre stojí zato, že za rok jak bohati človek sa možem odtál navrátiť.

Táto pokladnica účinkuje na základe šestnásteho zákonného článku z roku 1900. a štrnásteho zákonného článku z roku 1902. a stojí pod dozorom uhorsko kráľovského ministra orbi. Ustredná správa tejto pokladnice nachodi sa v Budapešti (V., Alkotmány-utca 16.) V obciach a mestách obecnie predstavenstvo a mestská rada povinné sú v záležitosti pomocnice všetko to vibavit, čo sa má tam spravit. Ale v ktorej obci alebo meste zapisalo sa už 50 členov, tam si zvolia „miestni vibor“ a od toho času potom sami členovia ceston miestneho viboru vibavuju záležitosti pomocnej pokladnice.

Kto sa chce zapísať: nech sa hlási u obecneho predstavenstva (u mestskej radi) alebo miestneho viboru. Tam sa treba zapísať, tam sú povinní každému dat visvetienie. U obecneho predstavenstva, mestskej radi, alebo v miestnom vibore každí zdarma dostane taki mali spis, v ktorom je všetko opísané, čo treba vedet o tejto pomocnej pokladnice.

Zdravie.

Prvé čo si od mileho pána Boha prosit máme je zdravie.

Keď v modlitbe pána kteru každobenne väcej rázi sa modlit máme hovorme, „chlieb náš vezdajší daj nám dnes“ nerozumíme mi pod tím len chlieb ku nasitenu, lež prosíme Boha o všetko čo pre dušu a telo potrebuje, teda prosíme aj o zdravie.

Never ti tomu sinačku moj drahi odpovie nato matka — není to tak, jako ti to ten pán hovoril; aj tam len, mosi si človek zaslužit svoj virobek, a čo bi som já brez teba doma robila, já chudobná vdova, kterej cela nádej, ti si a čul bi si ma odesol.

Mili sinaček veru nepočuval na matkine slová a odesol stim umišlom, že do roka sa navráti, zátál si tolko nagazduje, že bude moct svu matku do smrti vidržať.

Dva roki už prešli od tedi, že sin odesol a tak už dva roki občekáva chudobna vdovička svojho sina. Ale na darmo. Tri listi pisal od tedi domov, v každem liste znovu a znovu ujistoval matku o veľkej láske, kteru cíti vsrdci svojem o proti matke svej, v každem liste ju tešil, aby len ne tužila za nim, však on už nezadlho sa navráti. Vždy spominal svu vrelo milovanu vlast uhersku, za kteru bol stave bar keď život svoj obeťvat.

Matka pokeruc čitala list sveho sina, vrucne sa modlila, prosiac Pána Boha za šťastlívě navratení.

Keď takto pošilnila vsebe nádej, že nezadlho sa navráti jej drahi sinaček, jakosik lahčie jej padla každodenná práca.

Ráz prave vnedelu po odpolodnajších pobožnostách, keď svieh mišlenkách zasek len svojho milovaného sinačka videla, otvorá sa dvere a jeden list podá listár chudobnej vdove. List bol veľki a aj literi inakše, jako na druhich listoch, ktere od svojho sinačka dostávala.

Bože moj, čo to može bit od koho; ved já nikohe nemám. Ruki sa jej triášli, lebo ne-

vedela si pomislet, čo mohlo bit vtom liste, kteri ne pochadza od sina. Čita... čita... ale tvár jej vždi bledša ostáva-zrážú bolestnim hlasom skrikne, ruku položi na svoje bolestne srdco a spadne na zem — umrela.

Co bólo vtom liste, čo jej smrt zapríčinilo?

Len veľmi kratučki chir, len tolko, že jej sin v jednej uhelnej bane dokončil svoj život.

Stoosemdesat uhrov pracuvalo v jednej uhelnej bane. Hlboko pod zemu uhlie kopali; medzi tímto bol aj jej vrelo milovaný sinaček. Ružova tvár jeho už dávno ožikla, v tažkej práce neráz slzavinu očami spominal: „Ach mila matko, keď bis' tvojho sinačka videla zajaku tažku pracu mosi vihladávat svoj každodenni chlebiček iste bi sa ti srdco puklo od bolesti.“

Jeden den stažkim povetrím sa naplnila bana táto, nekto z nepozornosti sirku zapalil a vtom okamžení rozhodilo banu tuto; tak zahinuli všetca, ktorí vtedy vnej pracovali; medzi nima aj Sándor, sin chudobnej vdovi.

Neidzme do cudzini, lež zstanme verni sinovia tejto vlasti, kterej každá hručka, každí kriček nas zdržuje, v ktorej ešte nikto nemusel hladom umret, kteru zanechat je ta najvätsa hauba. Nech nám je Sándor príkladom, že ne každí zbohatne, kto ide do Ameriki.

Mimo vlasti našej uherskej, nehledajme vlast druhu, lebo doma nam aj černí chlebiček lepše padne jako v cudzine koláč. Ne počuvajme na tich, ktorí nás do cudzini vábá lež usilujme sa prispet ku tomu aby naša vlast uherska vždi väcej a väcej sa upevnuvala.

Ked sa opuchlina omaknu alebo ked sa opuchlina odebiera a sa otvorila, pozorne ju vitlačne abi sme nemocnému darebných bolesti nezapričinili, ranu velmi čisto držme a denne raz z vlažnu vodu s karbolovu vodu vimivaje.

Zmrzlé čiastki tela možeme ve vlažnej vode kúpat, ale aj hnet pozmrznuti trenie ze snahom alebo ladovima handrami obzvláštne z halencinu je velmi odporučané. Aj glejova voda, drevenni ocet a petroleum na umivanie zmrznutého tela neškodí.

Pri zapálení oči kritki z potočnu vodu večer kladené su velmi užitečne.

Pri krvácaní nosa dávajme do tila studené kritki, hlavu visoko držme, dobré studenu vodu pime a slabo octovu vodu smrkajme do nosa.

Ked deti kašlu kupme za 6 fillérov Eibišove-té postavme ho do pôl litra studenej vodi a dajme ho varit. Ked je uvarené precedme ho a dajme do neho za 6 fillérov salmiakoveho prachu, za 10 fillérov žltého cukru, nechajme to pri stále mliešani zevret potom na poli vlažne ked deti kašlu, po kávovej ližičke jim podavajme. Tepli mad a mlieko velmi oblahči kašel.

Pri bolení hrdla viplachovanie ust z horúku solu, ba aj z kuchinsku solu snadno odstránime, na noc ale neomilne studeni vizmičani uterák na krki si okrutme.

Ked bolenie hrdla pri detoch je z horúčostu spojené, velmi pozorujme či neni hrdlo a mandle z bielima punktmi obložene ktoré sa čitro rozmnožuju, hnet viskočki pošlime pre doktora, nemocnému ale dajme na krk ladovu kritku a ked prijme dajme mu trochu silného vina lež lekár prinde.

Pri zamretiach najprv rozepnime zamretému šati, dajme mu vonat silné veci, dlane a slički mu trime z octom, 10—12 klapiek Hoffmanovskich na cukor dajme mu do ust, a na posilnenie trochú starého vina

Pri lúpání a lámke silno trime miesto bolavé z gáfrovim — alebo — solaim špiritusom; ked sa ale ukazuje horúčost zavolajme lekára.

Ked máme horúčost v tele, popijajme si do vodi vitlačeni citron, davajme si na hlavu studenu kritku, na prehnanie veznime jednu jedácu ližibu ricinoveho oleja a vipime ho. Ked sa nemocni dobre vipoti tiež mu oblahči.

Malé a nepaterne nemoce su toto kterich pár je tu spomenuto a tie prostriedki které sme odporučali su len na ten čas lež lekár prinde dobre, lebo nemoce sa na ludoch všelijakim sposobom jává čo len oko a skusenost lekára može z badat.

Nikdi sa neznehávajme na našu vedomost lebo veru v tedi budeme ze zdravim slabo postaveni.

Zákon sám nariduje že máme ku nezdravému lekára volat a jestli sa stané, že nedaj Boh niekteri nezdravi brez pomoci lekarskej zemre, zákon takich nedbanlivich pribudznich nie len penážitu pokutu, ale aj z areštom trestá

Vizvánie.

Vsach prátelov chudodného ludu, vsach opravdivich vlastencov uherskich, uctive vizvátme bi naše novinki, které uhersko vlasteneckém smere na zesláchtienie spoločenskeho života, na rozšírenie pravého hospodarenia a na popravu stavu reme selsnikova

robotnikov sa nemahaju, čo v najširšich kráľhoch rozširuvati a stímto nás vnašom namahávi podporuvati.

Mi bez všetkého zisku usilujeme sa vitknuti ciel dosahnút čo sa nám ale zaiste len s podporu obecnstvá može podario.

Predplatna cena je :

na celí rok 10 korún

„ pol roka 5 „

„ štvrt „ 2 kor. 50 fill.

Sama slovenska príloha po 2 fillére sa predává.

Perdplatki maju sa poslat na počtověj poukažke „Galgóc és Vidéke“ kiadóhivatal Galgóczon.

Správi a dopisi vdačne prijímáme a aj v novinách zdelime.

Novini naše z vdačnostu zdelá z vidieku zaslané dopisi jestli také pre všeobecenské a spoločenské zaujmi sa hodé.

Vdačne prijímeme aj ponosi žalobí spoločenskich zaujmov take aj zdelime ked z oboch strán o veci sa presvedčíme

V súdnych záležitostách na kolko to zákon povoli vdačne zachádzame a na listi kterim su počtove markí pripojené z obratnu počiu odpovedáme.

Ovžlaštni vzor bereme na remeselnicki a robotnicki stáv kterich zaujmi pránit a zastávat prvu povinnostu si kládeme.

Slovenská príloha našich novín aj osobitne je k dostanu a koštuje na štvrt roka s počtu do domu 60 fill na pol roka 1 kor. 20 fill. na celí rok 2 kor. 40 fill. Kto má čo napredaj alebo chce nečo kúpit, tež aj oznámi v našich novinách najlacnejšie zdelime.

Chiri miestné a z okolia.

(Kráľovsko notáriatska kancelária) která bola do véulka na Szeszlerovém dome, Galgócz Rét-utca nachadza sa od 20 tohoto mesáca Galgócz Vár-utca na Kosaczského dome.

(Osipki) medzi detmi školskimi v Lipótváru sa velmi rozmnožili, že sa mosela škola na isti čas zavret. Aj v Galgóczu a okolnich obcách deti na osipki nezdraveju. Len pozor ze zdravim.

(Holáč a striháč) Spielmann každi tden v jeden určení den chudobne školské deti z darma striha.

(Pre paprčkovu a papulovu nemoc) zavretá obec Elecske jak celkom zdrazá sa presvedčila, zatvor lichvi je oslobodení.

(Filoksera) začala pustošit vinohradoch Báb a Bajmočka, ministerium prisne periadki zaviedlo proti rozvlečeniu tejto skázi vinic.

(Ohne na všetki strani) su oznamene. 18-ho tohoto mesáca zhorel v Udvarnoku dom Mravec Jánoša v hodnote 160 korún, v ten isti den tež v Udvarnoku z horel Gašparovič Jánošovi kozel slami v hodnote 200 korún. Podobne 18-ho z horel Zeman Mihályovi dom v Alsó Kápe v hodnote 600 korún a v Nagy Báábe Popelka Florianovi chlie v hodnote 20 korún, okrem Popolkoveho chlieva všetko bolo poistene, istá vec že na moc

mešu cenu, Žandári pátraju po pričínach ohňa. Opaternosti nezbyvajte, lebo ked aj dostane hospodár tu poistenu sumu, je to len ručka ze sekeri.

(Ukradení vozík) Nagel és Szeszler velko árendášom v Nemeškürte stratil sa z dvóra ešče 1899 roku teda pred troma roki rušni vozík, 22-ho tohoto mesáca našol sa zadek z tohoto vozika u Kráľovič Józefa v Nemeškürte kteri udává že on ten vozík od svojho brata Kráľovič Istvána dostal kteri išol z Nemeškürte prec bivati. Tento na otázku vzati netaji že on dal vozík bratovi, ale aj svedči že on pred troma roki ten vozík za obcu v járku našol. Nuž či tak či tak, to kráľovskí súd rozhodne len jedno má každi statečni občan vždi mat pred očami, ked čo najdeme a nechceme to dat naspátek komu patri alebo vrchnosti nechajme to tam ležat, lebo nalezená vec neni naša, že kradež bár sa aj z najvatšu tajnostu prevádza, vždi skrz náhodu na svetlo vychadza.

(Opaterná gazdinka) Huszár Ferencová z Beregszegu, na zimu pri pekném počasi visušala duchni a velmi sa divila pri upratuvání že sa duchni tak zesušili, že jedna cela poduška v hodnote 10 korún chibá. Po dlhém pátrani nato prišla že ta poduška sa veru ne zesušila ale že tu Cifferski Maria ukradla. Cifferski Mariška mosi mat moc perá lebo ona perie v Galgóczu predala a len vrch si nechala, kteri sa aj u nej našol. Kráľovskí súd v Galgóczu je na to a bude tak vdačni, že visvetli Cifferski Marke jaki je rozdiel medzi podušku Huszarkinu a medzi podušku jej, ked si tolko času nevzala doma nad tim rozmišlat bude rozmišlat v arešte kralovskeho sudu v Galgóczu.

(Prikladná mládež.) V. Dubovánoch na poli pri práci prišla medzi mládežu reč o ženbe. Jeden mladik poznamenal že on zamišla sa oženit. Na to jeden navrhól kamarádom že „pozrimo či je suci k ženenu,“ — dva rázi nebolo treba hovorit mladika chmatli ztáhli. — — — — — Mladik čestni oznámil sudu tuto vec a sud trestni týchto doktorov každého na 10 krun pokuti odsudil

(Ohen) z pustošil jednu šopu na Zábrani 26-ho tohoto mesáca večer o 7 hodine. Škoda bola malá a asekurovaná.

(Lagan) zrazil v uličke za kláštorom v Galgóczu jednoho zelezničného pracovníka a uchitiac čapicu jeho utiekol. — Nedaj Bože šak len rabuvat už nezačnu ludie.

Na trenie a mastenie naj rúcejši spiritus solni piritus je z kterim ked telo na mastime údi všetki ožiju. Naj zdravému človokovi na dobré sluzi ked si s tuto miešaním ústá viplachne. Jásná a zubi čistí a zdravuje ked ližicu vodi a ližicu tohoto spiritusu ku viplachuvánu ust upotrebime. Ne-prijemni zapach z úst oddáli.

Brázaiho Solni špiritus.

Čisti hlavu a oddaluje šupi z hlavi zamedzi plznutie vlasov zesiluje žili. **Brzáiho solni spiritus** odstráni ustatoť po mnoho chodenu a težkéj práci ked si celé telo stímto spiritusom mastime.

Velká flaša 2 korún — mala flaša 1 korunu stoji. V Apatéke Töröka v Galgóczu.

